

**¶ Epistola Christofori Colomicul etas nostra multū debet: de
Insula Indie supra Gangem nuper inuenta. Ad quas pergren-
das octavo antea mense auspicio ⁊ ere inuicissimorū Fernadi ⁊
Isababer Hispaniarū Regū missus fuerat: ad magnificū dñm
Gabrielem Sanctia conundē serenissimorū Regum Tresaurariū
missatquā nobilis ac litteratus vir Leander de Cosco ab Dispa-
no idiomate in latinum cōuertit tertio kalē Maii. M-cccc-xxiii
Pontificatus Alexandri Sexti Anno primo.**

La Carta d'En Colom al Gran Ca: 'prova de l'origen català del viatge de la descoberta', per en Manel Capdevila

Autor: Manel Capdevila

Data de publicació: 28-10-2006

La Carta d'En Colom al Gran Ca: "prova de l'origen català del viatge de la descoberta"

Al simposi de l'any passat vaig parlar del palès pas de la pólvora cap a occident per Catalunya (per molts motius que vaig detallar entre ells la gran quantitat de termes catalans al lèxic castellà de les armes fins l'extrem que els més importants, "pólvora" i "salnitre", vénen del català.

Vaig explicar també que hi ha proves documentals que el rei En Jacme va fer servir pólvora a la conquesta de València i que al Museu la "Real Armeria de Madrid", hi ha unes armes de mà molt primitives que van ser enviades al segle XIX des de Mallorca juntament amb el famós elm del Drac, i el seu director es va limitar a dir que "esto es imposible".

En acabar la meva ponència, l'amic Ferran Margarit em va venir a veure i em va ensenyar unes fotografies d'uns personatges fàcilment identificables com a mandarins. Li vaig preguntar: Xina?, i ell em va contestar: -"No, Ripoll".

Va continuar dient, que a la pàgina 182 del llibre d'en Garrigues "Colom català" s'hi parla de la recepció a Perpinyà, per part de Jacme I, d'una ambaixada del Gran Ca, i que el meu lligam de Catalunya amb la pólvora (que jo intuïa a través dels moros) podia explicar-se per aquesta "provada relació" de Jacme I amb Xina.

En Jordi Bilbeny m'havia fet aquesta pregunta: per què si els moros tenien la pólvora i nosaltres no, els vàrem poder vèncer? Les nostres armes portàtils aportades pels xinesos a partir d'aquesta ambaixada, van ser definitives contra els canons dels moros, que no servien per defensar.

Els ambaixadors del Gran Ca, al seu seguici, forçosament havien de portar artesans que ens van ensenyar la fabricació i ús de la pólvora i a Catalunya es donaven uns fets importants perquè el coneixement de la pólvora caigués en bona

terra de llavor: teníem alquimistes (Ramon Llull, Arnau de Vilanova) i teníem salnitre (coves de Collbató, conegudes des del Neolític).

Com a colofó, vàrem passar a ser el "bressol" europeu del paper (el paper maché està directament lligat amb l'ús de la pólvora) quan Jacme I va conquerir Xàtiva. El rei en Jacme va ser el primer a fer servir paper per a documents oficials a partir de la conquesta de València i valencians eren també els artesans que van establir els molins de paper per tota Europa (encara que paper ve de "papyrus", el terme anglès "paper" ve directament del català).

Van ser catalans els qui amb la pólvora van conquerir Múrcia, Almeria (Castell de Ferro, Roquetas), Màlaga, Sevilla (que es va conquerir per mar, quina marina tenia Fernando III?) i Melilla (Pere d'Estopinyà). Així mateix, molt important va ser el rol dels catalans a la conquesta de Granada i després de Nàpols (arquebusos), passant pel descobriment d'Amèrica i tot això a partir d'aquesta ambaixada!

Amb aquests ambaixadors xinesos identificats, la història va agafant forma. En Jordi Bilbeny fa molts anys que em diu que Marco Polo podria ser que fos català. El cercle es va tancant...

(Ponència presentada al 5è Simposi sobre la Descoberta Catalana d'Amèrica 2006.

Manel Capdevila